

EUROPEJSKIE

**DNI NIEPODLEGŁA
DLA WSZYSTKICH**

DZIEDZIC TWA

8–9 / 15–16.09.2018

INFORMATOR

województwo lubelskie

województwo lubelskie

miejsowości biorące udział w EDD 2018

Borki → 4	Lublin → 15–29
Ciecierzyn → 5	Niedzwica Duża → 30–31
Dęblin → 6–7	Puławy → 32–36
Gołęb → 8–9	Romanów → 37
Gościeradów → 10	Rokitno → 38
Karczmiska → 11	Stefankowice → 39
Kozłówka → 12–13	Zamość → 40–41
Krasienin → 14	

Szanowni Państwo,

We wrześniu odbędzie się 26. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa, czyli wielkie święto zabytków i tradycji regionu. Tegoroczna odsłona inicjatywy inspirowana jest 100-leciem odzyskania przez Polskę niepodległości i odbędzie się pod hasłem „Niepodległa dla wszystkich”.

W trakcie Europejskich Dni Dziedzictwa nie zabraknie ciekawych historii i fascynujących wydarzeń. Organizatorzy przygotowali szereg atrakcji rozbudzających zainteresowanie społeczności lokalnych do odkrywania bogactwa własnego regionu, poznawania tradycji i kultury, będącej podstawą naszej tożsamości narodowej.

W tym szczególnym dla nas roku – jubileuszu 100 lat niepodległej Polski, dwa wrześniowe weekendy będą okazją do wspólnego świętowania i przeżywania w szerszym gronie wielkiego sukcesu, jakim była odbudowa i zjednoczenie ziem polskich. Liczne wydarzenia odbywające się w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa będą wspólną okazją, aby uczcić pamięć bohaterów historycznych oraz pokazać rozmaite drogi odzyskania przez Polskę niepodległości.

W tym roku dbałość o dorobek przeszłych pokoleń nabiera szczególnego wymiaru również dzięki obchodom Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego, inicjatywie Komisji Europejskiej.

Odkrywajmy zatem wspólnie europejskie i polskie dziedzictwo, którego poznanie nie tylko umożliwia nam zrozumienie naszej przeszłości, ale również pozwala zdefiniować naszą przyszłość.

Jarosław Sellin

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury

i Dziedzictwa Narodowego

Pełnomocnik Rządu do spraw obchodów Stulecia

Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej

BORKI

16 września

Z pieśnią przez borkowskie pokolenia...

koncert, gawęda/opowieści, festyn

15.00 uroczyste rozpoczęcie i zaproszenie do wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych ze specjalnie opracowanego przez GOKiS śpiewniczka – solowe występy młodzieży i dzieci z terenu gminy. Śpiewająca Wieczornica **Z pieśnią przez borkowskie pokolenia...** to pomysł na wieczór w miłym towarzystwie z piosenką biało-czerwoną, muzyczno-patriotyczne spotkanie wszystkich pokoleń gminy Borki (Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły śpiewacze, dzieci i młodzież). Będzie to finał i podsumowanie Spotkań z Pieśnią Biało-Czerwoną, które odbyły się we wszystkich

sołectwach w przeciągu tego wyjątkowego roku. Rozmowy towarzyszące kolejnym piosenkom są okazją do wspólnego wspomnienia lokalnych wydarzeń historycznych i kolei losów ludzi walczących o niepodległość kraju, pochodzących z naszego terenu. Spotkanie to szansa na utrwalenie poczucia jedności społecznej i narodowej, podkreślenie wspólnoty mieszkańców i znakomita lekcja patriotyzmu dla najmłodszych uczestników. To nasz regionalny sposób na uczczenie 100-lecia odzyskania niepodległości.

ORGANIZATOR:

→ Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Borkach z/s w Woli Osowińskiej
ul. Wesoła 29, 21-345 Borki
@ gok@borkiradzynskie.pl

CIECIERZYN

15 września

Życie to ciągła walka

wykład, gawęda/opowieść, prezentacja multimedialna, wystawa, dawne rzemiosła, konkursy

9.00 **Życie to ciągła walka.** W programie:

- przypomnienie idei organizacji EDD w Polsce i wykład **Życie to ciągła walka**,
- opowieści o skarbach zgromadzonych w kuferku,
- prezentacja multimedialna *Zasłużeni Polacy dla Gminy Niemce*,
- montaż słowno-muzyczny *Terra – Felix*,
- rozstrzygnięcie konkursów gminnych:
 - a) konkursu fotograficznego *Historia Gminy Niemce okresu Polski Niepodległej zapisana w fotografii*, dla wszystkich,
 - b) konkursu literackiego *Zasłużeni Polacy dla Gminy Niemce* na esej, opowiadanie lub reportaż,
- warsztaty dla uczniów – wykonanie pocztówki *Zaproszenie do mojej gminy*,

- degustacja potraw najczęściej spożywanych w okresie 100-lecia Polski Niepodległej,
- wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych,
- mecz piłki siatkowej uczniowie kontra samorządowcy,
- gry i zabawy ruchowe w parku szkolnym.

Ideą tegorocznych obchodów EDD jest promowanie dziedzictwa narodowego związanego z Polską Niepodległą, ukazanie bohaterskich postaw Polaków zamieszkających na terenie gminy Niemce oraz odkrywanie skarbów ukrytych w kuferkach naszych dziadków. Zapraszamy mieszkańców gminy oraz miłośników regionalizmu do udziału w uroczystości, która odbędzie się w Zespole Placówek Oświatowych w Ciecierzynie.

ORGANIZATOR:

→ Zespół Placówek Oświatowych w Ciecierzynie
Ciecierzyn 121, 21-003 Ciecierzyn
@ zpoz@o2.pl ▶ www.zpociecierzyn.pl

15–16 września

Dni Dziedzictwa w Dęblinie. W roku stulecia polskiego lotnictwa wojskowego i stulecia Ligi Morskiej i Rzeczej

wystawa, spotkanie, warsztaty,
zwiedzanie, wycieczka/spacer,
koncert

15 września / sobota

12.00–16.00 Wiatr od morza... – program edukacyjno-rozrywkowy dla dzieci i młodzieży oraz warsztaty ekologiczne, ceramiczne i wiklinarskie przy Miejskim Domu Kultury w Dęblinie, ul. 15. Pułku Piechoty Wilków 32b.

17.00 Zaślubiny z Wisłą – uroczystość z udziałem mieszkańców Dęblina i Stowarzyszenia Liga Morska i Rieczna.

18.00–23.00 Rzeka Muzyki – piknik nad rzeką i blok koncertowy na scenie plenerowej przed Miejskim Domem Kultury. Wystąpią m.in. Orkiestra Ligi Morskiej i Rzeczej z Wyszkowa, Poławiacze Pereł i inni.

21.30 Kochankowie Gwiazdnych Przestrzeni – gwiazda wieczoru.

19.00 Wiślany spław modeli statków przygotowanych przez uczestników warsztatów. W czasie pikniku nad rzeką będzie można m.in. obejrzeć i zakupić produkty regionalne oraz wytwory rzemiosła artystycznego, usiąść z przyjaciółmi przy ognisku, posłuchać muzyki, popatrzeć na rzekę.

Wydarzenia towarzyszące:

- rejsy rekreacyjne motorówką po Wiśle realizowane przez motorowodniaków ze Społecznego Komitetu „Odbudowa Przystani Dęblin”
- stoisko Poczty Polskiej – okolicznościowe walory filatelistyczne,

- stoisko Towarzystwa Przyjaciół Dęblina – wystawa *Dęblin na starej fotografii*, wydawnictwa regionalne.

16 września / niedziela

10.00–16.00 Rajd pieszy Szlakiem dęblińskich koszar, trasa Dęblin–Zajezerze–Dęblin. Rejestracja uczestników, akredytacje oraz zwiedzanie Muzeum Sił Powietrznych – zbiórka uczestników przed wejściem, ul. Lotników Polskich 1 w Dęblinie o godz. 9.45.

W roku 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości Muzeum Sił Powietrznych proponuje drugie historyczne Zaślubiny z Wisłą, celebrując tym samym 100. rocznicę utworzenia organizacji społecznej – Ligi Morskiej i Rzeczej – która działa na rzecz

rozwoju gospodarki morskiej i rzecznej oraz zdolności obronnej naszej Ojczyzny. Ceremonii zaślubin towarzyszyć będzie program edukacyjny *Wiatr od morza*, prezentacje artystów działających przy Miejskim Domu Kultury w Dęblinie oraz ekspozycja okolicznościowa *100 lecie Ligi Morskiej i Rzeczej*.

Rzeka Wisła to jeden z elementów dziedzictwa krajobrazu miasta Dęblin – stolicy polskich skrzydeł – leżącego na styku rzek Wisły i Wieprza. Historia miasta nierozzerwalnie łączy się z historią Garnizonu i szkolnictwa lotniczego. Dodatkowym punktem programu jest prezentacja ekspozycji jubileuszowej *100 lat polskiego lotnictwa wojskowego* w Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie

ul. Lotników Polskich 1, 08-530 Dęblin

@ sekretariat@muzeumsp.pl ▶ www.muzeumsp.pl

8–9, 15–16 września

Gołąb dla Niepodległej

Wykład/prelekcja, gawęda/
opowieści, prezentacja
multimedialna, wystawa,
spotkanie, warsztaty,
zwiedzanie, konkurs, wycieczka/
spacer, koncert

8 września / sobota

16.00 Narodowe Czytanie *Przedwiośnia*, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Gołębiu (biblioteka szkolna).

9 września / niedziela

18.00 *Niepodległa w malarstwie* – otwarcie wystawy, GOK w Gołębiu.

18.15 *Działalność Polskiej Organizacji Wojskowej w powiecie puławskim* – prelekcja Wojciecha Potockiego, GOK w Gołębiu.

15 września / sobota

15.00 uroczystość upamiętnienia 75. rocznicy wysadzenia pociągu amunicyjnego

pod Gołębiem – wystąpienia okolicznościowe i złożenie kwiatów, Stacja kolejowa w Gołębiu.

16 września / niedziela

Niepodległa dla wszystkich – koncert patriotyczny w wykonaniu dzieci, młodzieży i dorosłych, występy artystyczne, tańce i symbole narodowe, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Gołębiu.

Imprezy towarzyszące:

Odsłonięcie tablic pamiątkowych przy posadzonych dębach. PODPISY dla NIEPODLEGŁEJ.

Przybliżymy historię odzyskania niepodległości, dorobek długotrwałego procesu dziejowego, w który zaangażowanych było wielu mieszkańców naszej miejscowości.

Zarówno wybitne postacie, jak i zastępy zwykłych Polaków walczyły dzielnie o wolność, pamiętając o swojej polskości. Uczymy 75. rocznicę akcji wysadzenia niemieckiego pociągu z amunicją na stacji kolejowej w Gołębiu. Bataliony Chłopskie w latach 1943–44 prowadziły w jej rejonie aktywną walkę o szyny z okupantem niemieckim. Momentem kulminacyjnym był dzień 12 września 1943 r., kiedy 130 żołnierzy chłopskiego wojska wzięło udział w skrętnie przygotowanej akcji. Wówczas odbito Niemcom 2 lokomotywy i 56 wagonów z amunicją. Do detonacji użyto 18 kg materiału wybuchowego. Pociąg postanowiono

wysadzić, bo z wielu powodów nie mógł być wykorzystany przez partyzantów. Organizowane wydarzenie to żywa lekcja patriotyzmu, szansa na zbudowanie wspólnoty i pokazanie złożonych, wielokulturowych dziejów naszej miejscowości. To wspaniała okazja do przywołania pamięci i szacunku dla tych, którzy za Niepodległość oddali życie. Świadcami i ich walki są stojące na naszej ziemi pomniki. Naszym obowiązkiem jest dbać o nie i przekazywać wiedzę następnym pokoleniom, uczyć szacunku do historii i szeroko rozumianego patriotyzmu.

ORGANIZATOR:

→ **Gminny Ośrodek Kultury w Puławach z/s w Gołębiu**

ul. Folwarki 1, 24-100 Puławy

@ gokgolab@wp.pl ▶ www.gokgolab.pl

→ **Gimnazjum im. Kanclerza Koronnego Jerzego Ossolińskiego w Gołębiu**

ul. Puławska 32, 24-100 Puławy

@ gimnazjum@go2.pl ▶ www.gimgolab.szkolnastrona.pl

→ **Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Gołębiu**

ul. Puławska 32, 24-100 Puławy

@ szkolagolab@go2.pl ▶ spgolab.szkolnastrona.pl

GOŚCIERADÓW

9 września

Niepodległa dla mnie, dla Ciebie, dla nas

spotkanie, rzemiosło / kulinaria,
festyn, konkurs, wycieczka/
spacer, koncert

14.00 Źródlika (pomnik przyrody) w miejscowości Łany.

Obchody EDD zainauguruje uroczyste wójt gminy. W programie zaplanowano m.in. część artystyczną, ogłoszenie wyników konkursu na najciekawsze stoisko promocyjne i najsmaczniejszą potrawę tradycyjną, wspólne ognisko pokazy strażackie. W ramach obchodów gminnych EDD pn. **Niepodległa dla mnie, dla Ciebie, dla nas** chcemy zaangażować do wspólnego działania jak największą liczbę osób i zaprezentować najciekawsze wydarzenia

zorganizowane przez różne podmioty działające na terenie gminy Gościeradów, nawiązujące do hasła „Niepodległa dla wszystkich”. Impreza podsumowująca gminne obchody odbędzie się 9 września 2018 r. przy Źródlikach w miejscowości Łany. Wydarzenie kierujemy w szczególności do mieszkańców miejscowości, a także gości i turystów. Tegoroczne obchody gminne EDD zostały wpisane w harmonogram wydarzeń odbywających się z okazji jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę w gminie Gościeradów.

ORGANIZATORZY:

→ Wójt Gminy Gościeradów

Gościeradów Ukazowy 61, 23-275 Gościeradów

@ poczta@goscieradow.pl

→ Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie

os. POM 7, 23-275 Gościeradów

@ biblioteka.goscieradow@gmail.com ▶ www.biblioteka.goscieradow.pl

→ Gminny Ośrodek Kultury w Gościeradowie

@ gok.goscieradow@interia.pl

→ Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów, Stowarzyszenie Przyjaciół Gościeradowa, Nadleśnictwo Gościeradów, sołectwa, stowarzyszenia i zespoły artystyczne działające na terenie poszczególnych miejscowości w gminie Gościeradów oraz jednostki OSP.

KARCZMISKA

8–16 września

Kotlina Chodelska w początkach państwa polskiego – archeologiczna perła Lubelszczyzny

projekcja / prezentacja,
wystawa, zwiedzanie

8 września / sobota

10.00–17.00 pokaz filmów edukacyjnych stworzonych przez archeologów z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, prezentujących dziedzictwo kulturowe regionu.

8–16 września / sobota - niedziela

10.00–17.00 w programie dnia zaplanowano m.in. inaugurację wydarzenia i wystawę, debatę, wykłady i prelekcje.

W dniach 8–16 września 2018 r. w zespole dworsko-parkowym w Karczmiskach zostanie zorganizowana wystawa zabytków pochodzących z badań archeologicznych w Chodliku gm. Karczmiska oraz Kłodnicy gm. Wilków. Wystawa zaprezentuje bogate dziedzictwo kulturowe Kotliny Chodelskiej m.in. z przełomu X i XI w., kiedy formowało się państwo polskie. Prawdopodobnie tereny te jako pierwsze na dzisiejszej Lubelszczyźnie zostały włączone w granice państwa Piastów.

ORGANIZATORZY:

→ Gmina Karczmiska

ul. Centralna 17, 24-310 Karczmiska @ www.karczmiska.pl

→ Gminna Biblioteka i Dom Kultury w Karczmiskach

ul. Centralna 6, 24-310 Karczmiska @ karczmiska_biblioteka@interia.pl ▶ www.gbdk-karczmiska.pl

→ Towarzystwo Starożytnicze w Chodliku

@ www.chodlik.edu.pl

→ Nadleśnictwo Kraśnik

@ www.krasnik.lublin.lasy.gov.pl

15–16 września

Europejskie Dni Dziedzictwa w Kozłówce – Historia pisana życiorysami. Ziemiaństwo w walce o Niepodległą

gawęda/opowieść,
wystawa, warsztaty

15 września / sobota

12.00 Herbatka z Hrabinią – spotkanie otwarte z Jadwigą Inką Zamoyską, córką ostatnich właścicieli Kozłówki, quiz – karta pracy dla młodzieży zwiedzającej wystawę *Historia pisana życiorysami. Ziemiaństwo w walce o Niepodległą*. Dla uczestników pamiątkowe gadżety.

11.00–13.00 warsztaty plastyczne dla najmłodszych.

16 września / niedziela

12.00 zwiedzanie kuratorskie wystawy *Historia pisana życiorysami. Ziemiaństwo w walce o Niepodległą*, quiz – karta pracy

dla młodzieży zwiedzającej wystawę. Dla uczestników pamiątkowe gadżety.

11.00–13.00 warsztaty plastyczne dla najmłodszych.

Muzeum Zamoyskich w Kozłówce w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2018 pragnie utrwalić pamięć m.in. o rodzinie Zamoyskich z Kozłówki, nawiązując do wystawy czasowej *Historia pisana życiorysami. Ziemiaństwo w walce o Niepodległą*, prezentowanej w muzeum od 22 czerwca do 12 listopada 2018 r. Celem tych działań jest przywrócenie zbiorowej pamięci Polaków – zapomnianych bohaterów, lubelskich ziemian – którzy kierowani osobistym zaangażowaniem i szczerym patriotyzmem aktywnie działali na rzecz niepodległości, a następnie suwerenności odrodzonego państwa polskiego.

Działalność ta obejmowała wysiłek zbrojny, jak również przestrzeń cywilną i aktywność na polu polityki, gospodarki, szkolnictwa czy spraw społecznych. Przypomniane zostaną postacie Adama Zamoyskiego (II ordynata kozłowieckiego) i jego synów – Aleksandra, Leszka i Michała – oraz Maurycego Zamoyskiego z Klemensowa (xv ordynata zamojskiego). Ponadto przywołamy interesujące biografie przedstawicieli rodziny Rójowskich: Kazimierza z Sobianowic i Tadeusza z Bystrzycy. Wśród zaprezentowanych postaci pojawi się także rodzina Jankowskich z Lublina, z bohaterskim Bartoszem służącym w Szwadronie Przybocznym Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego. Przypomniane zostaną także polskie formacje wojskowe uczestniczące w walkach o niepodległość i suwerenność Polski.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Zamoyskich w Kozłówce

Kozłówka 3, 21-132 Kamionka

@ galeria@muzeumzamoyskich.pl ▶ www.muzeumzamoyskich.pl

KRASZENIN

14 września

Dla Ciebie Polsko

gawęda/opowieść, wystawa,
spotkanie, projekcja/
prezentacja, uroczystość
religijna

9.00 msza święta w kościele parafialnym pw. Najświętszej Maryi Panny i św. Sebastiana w Krasieninie w intencji 100. rocznicy odzyskania niepodległości. Uroczysty **koncert chóru męskiego „Bas Canto”**. W programie dnia także:
prezentacja multimedialna *Drogi do niepodległości*, wystawa broni białej i wyposażenia legionisty, spotkanie z regionalistą i pasjonatem historii najnowszej (w budynku szkoły).

10–15 września / poniedziałek-sobota

Wystawa prac konkursowych *Biało-Czerwona*.

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum nr 3 w Krasieninie od 10 lat są organizatorem uroczystości w ramach Europejskich Dni

Dziedzictwa. Wokół imprezy skupiają nie tylko młodzież, ale również społeczność lokalną. W tym roku od 10 do 15 września zapraszamy do obejrzenia wystawy prac uczniów wykonanych na konkurs plastyczny *Biało-Czerwona* oraz wystawy pamiątek historycznych ze zbiorów prywatnych. Gawędy o lubelskich przyjaciółach Józefa Piłsudskiego będzie można wysłuchać 14 września w budynku szkoły. Zaproszony gość – założyciel Prywatnego Muzeum Historycznego „Znaki Czasu” Grzegorz Szał – zaprezentuje elementy wyposażenia legionistów i opowie o ich służbie i zwyczajach. Tego dnia będzie można również wysłuchać koncertu pieśni patriotycznych w wykonaniu chóru „Bas Canto” w tutejszym kościele.

ORGANIZATOR:

→ Szkoła Podstawowa i Gimnazjum nr 3 w Krasieninie
Krasienin Kolonia 39, 21-025 Niemce
@ www.zskrasienin.pl

LUBLIN

Do mieszkańców miasta Lublina.

Obywatele!

Zakładamy szpital dla Legionistów w gmachu byłego internatu gimnazjum męskiego obok kościoła pp. Wizytek przy ulicy Namieśnikowskiej.

Jesteśmy pewni, że ludność m. Lublina pośpieszy z pomocą materialną tym, co krew swą przelewają w bojach o Polskę.

Łóżka, materace, koldry bielezina, bandaż i opatrunki, jak również ofiary w gotówce, będą przyjmowane codziennie od g. 10 do 6 wieczorem w Sekcji Ofiar Wydziału.

Wydział Narodowy Lubelski.

14 września

Ulica Narutowicza, dawna Namieśnikowska, w czasach walki o niepodległość

prelekcja/ wykład, projekcja/
prezentacja, wystawa

12.00 otwarcie wystawy i prelekcja poświęcona historii ulicy Narutowicza.

Ulica Narutowicza swój początek bierze z traktu krakowskiego – ta jej część w XVI w. nazywana była ul. Panny Marii. W 1822 r., na cześć gen. Zajączka, została ona przemianowana na Namieśnika, a następnie – Namieśnikowską. W 1928 r. nazwę zmieniono na Gabriela Narutowicza. To na tej ulicy znajdowała się Gospoda dla Legionistów, w której bawił przejazdem Józef Piłsudski,

tu miał swój pierwszy zakład fotograficzny jeden z najsłynniejszych lubelskich fotografów, Ludwik Hartwig, tutaj znajduje się pierwszy teatr w Lublinie, obecnie Teatr im. Juliusza Osterwy, wybudowany w latach 1884–1886 z funduszy mieszkańców miasta. Od sierpnia 1944 do grudnia 1954 r. na ul. Narutowicza mieściła się siedziba Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, którego głównym zadaniem było zwalczanie polskiego podziemia niepodległościowego i ukraińskiej partyzantki.

ORGANIZATOR:

→ Filia nr 29 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
ul. Kiepur 5 A, 20-838 Lublin
@ filaz29@mbp.lublin.pl ▶ mbp.lublin.pl

8-16 września

Obiekty sakralne Lublina – wielowyznaniowa historia miasta

Wykład/prelekcja, projekcja/
prezentacja, wystawa,
rzemiosło, warsztaty

- wystawa fotokolaży Patryka Pawluczuka *Lublin stary i nowy*,
- prelekcja *Obiekty sakralne Lublina* poświęcona miejscom związanym z różnymi wyznaniemiami obecnymi w Lublinie na przestrzeni lat,
- warsztaty dla uczniów pokazujące podobieństwa i różnice między religiami.

Podążając za hasłem przewodnim tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa „Niepodległa dla wszystkich”, pragniemy przybliżyć mieszkańcom tematykę wielokulturowości Lublina. Zapraszamy na prelekcję *Obiekty sakralne Lublina – wielowyznaniowa historia miasta*, w czasie której będzie można zapoznać się z punktami na mapie miasta, w których znajdowały się (lub wciąż znajdują) miejsca związane

z różnymi religiami obecnymi w Lublinie na przestrzeni lat. Dla grup szkolnych przygotowane zostaną warsztaty, podczas których omówimy najważniejsze elementy wybranych wyznań i związane z nimi skojarzenia, uczniowie dowiedzą się również, w jaki sposób omawiane religie wpisują się w historię Lublina.

Przez cały czas trwania wydarzenia w Bibliotece będzie można obejrzeć wystawę prac Patryka Pawluczuka, który za pomocą techniki kolażu zestawia stare fotografie Lublina ze współczesnymi zdjęciami wykonanymi w tych samych lokalizacjach.

Wszystkie wydarzenia odbędą się w godzinach pracy biblioteki. Obowiązuje wcześniejsza rezerwacja miejsc. Nauczycieli zainteresowanych udziałem w warsztatach prosimy o kontakt najpóźniej do 6 września.

ORGANIZATORZY:

- Biblioteka Na Poziomie, Filia nr 40 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
ul. Stawin 20, 20-828 Lublin
@ filia40@mbp.lublin.pl ▶ www.mbp.lublin.pl

7-30 września

Zawód rzemieślnik. Ja tutaj pracuję. Wystawa fotografii Jakuba Szymańskiego

wystawa, spotkanie,
rzemiosło

8.00–20.00 / poniedziałek–piątek

8.00–16.00 / sobota

Spotkania młodzieży ze szkół rzemieślniczych i szkół zawodowych z autorem wystawy, artystami fotografikami i przedstawicielami Lubelskiej Izby Rzemieślniczej.

Rzemieślnicy – i to nie tylko rusznikarze – zawsze mieli swój wkład w walkę o naszą niepodległość. W czasie wojen i w następujących po nich latach rzemiosło stawiało się wiodącą siłą w gospodarce. Obecnie ten drugi – po przemyśle – sposób produkcji odzyskuje swoje znaczenie.

„Wszystko zaczęło się od mojej wizyty u czapnika, pana Kazimierza. Po raz

pierwszy spotkałem rzemieślnika, który prowadził swoją pracownię nieprzerwanie od 58 lat. Wtedy postanowiłem poszukać podobnych rękodzielników i poznać niezwykle kunszt ich pracy. Rozpocząłem wykonywanie portretów właścicieli tradycyjnych zakładów rzemieślniczych działających w Lublinie. Okazało się, że takich bohaterów i miejsc, gdzie czas się zatrzymał, jest już w Lublinie niewiele. Rzemiosło, które tworzą od pokoleń, powoli staje się historią. To oni są esencją, najważniejszym nośnikiem pamięci i społecznej tożsamości. Kto inny jak nie rodowici lublinianie, związani ze swoim miastem przez całe życie, mają opowiedzieć młodszemu pokoleniu historię naszego miasta?

Podczas tej fotograficznej podróży przekonałem się, jak bardzo wytwory ich rąk i wyobraźni zmieniają nasze poczucie czasu i jak dalece osobowość twórcy redefiniuje pamięć. Ich obecność, ich dusza, jest jak stempel odbity na starych meblach, które przywracają do życia, ukryty we wskazówkach wiekowych zegarów, odmierzających czas nowym pokoleniom. Poprzez

to, co wytworzyli, stają się nieśmiertelni. Oni wciąż istnieją, nawet kiedy fizycznie już ich nie ma... I to jest największa wartość mojego z nimi spotkania: ponadczasowa egzystencja, którą starałem się ocalić na fotografiach".

Jakub Szymański, wiceprezes okręgu lubelskiego Związku Polskich Artystów Fotografików.

ORGANIZATORZY:

→ Galeria Po 111 Schodach

→ Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Lublinie

ul. Bernardyńska 14a, 20-400 Lublin

@ sekretariat@mdk2.lublin.pl ▶ www.mdk2.lublin.pl

7-30 września

Ordonka

wystawa

7 września / piątek

Wernisaż wystawy w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Nieśłyszącej i Słabo Słyszącej im. Jana Pawła II oraz pokaz strojów z lat 20. i 30. w wykonaniu pań uczennic i pań nauczycielek.

Wystawa przybliży postać i życie najśłynniejszej artystki II Rzeczypospolitej oraz zwróci uwagę na znaczenie sztuki dla codziennego życia kraju i jego mieszkańców Hanka Ordonówna, a właściwie Maria Anna

Tyszkiewicz z domu Pietruszyńska, urodziła się... i tu pada kilka dat i miejsc. Wiele wskazuje na Lublin, a na pewno odwiedzała nasze miasto często i je lubiła. W okresie występów w teatrze Wesoły Ul w Lublinie zyskała popularność jako wykonawczyni piosenek o tematyce żołnierskiej. Największa dama polskiej piosenki, autorka wierszy oraz tekstów piosenek, tancerka i aktorka zapisała piękną kartę podczas II wojny światowej, ratując osierocone dzieci polskich wygnańców.

ORGANIZATORZY:

→ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży

Nieśłyszącej i Słabo Słyszącej im. Jana Pawła II

ul. Hanka Ordonówny 4, 20-328 Lublin

@ soswddimniss@wp.pl -> www.sosw2.lublin.eu

→ Galeria Po 111 Schodach

→ Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Lublinie

ul. Bernardyńska 14a, 20-950

@ sekretariat@mdk2.lublin.pl ▶ www.mdk2.lublin.pl

7–30 września

wykład/prelekcja,
wystawa, konkurs

10 września / poniedziałek

10.00 W ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa zapraszamy na wystawę *Eugeniusz Kwiatkowski i początki COP na Lubelszczyźnie*, prelekcję dr Ilony Skibińskiej-Fabrowskiej oraz konkurs opracowany w lubelskim Oddziale Okręgowym NBP.

„Eugeniusz Kwiatkowski należy do tych nielicznych postaci historycznych, których znaczenie i ranga w miarę upływu lat nie maleją, lecz rosną. Właściwie dopiero z perspektywy półwiecza widzimy, że niemal wszystko, co określamy mianem największych osiągnięć Polski przedwojennej, było dziełem tego człowieka: Gdynia i polska flota handlowa, Mościce i rozbudowa

Warszawskiego Okręgu Przemysłowego, Stalowa Wola i COP. Można rzec jeszcze więcej: w całej naszej tysiącletniej historii nie było może nikogo, kto na polu gospodarczym zdziałałby tak wiele i tak mądrze w czasie tak bardzo krótkim... W ciągu kilku zaledwie lat odmienił przecież Kwiatkowski oblicze polskiej ziemi; jak pisał wtedy Melchior Wańkowicz: w miejsce kraju „leśnego i polnego” zaczął powstawać kraj „zbrojny i przemysłowy”. W tym rozmachu i w tym błyskawicznym tempie ówczesnych poczynań ministra jest coś zapierającego dech, coś przypominającego – nie

bójmy się takich porównań – szerokość perspektywy działań Stanisława Staszica lub wyzwoloną społeczną energię czasów Kazimierza Wielkiego...”.

Eugeniusz Kwiatkowski pierwszą pracę podjął w lubelskiej gazowni, ale wkrótce przyszło mu walczyć o wolną Polskę w Legionach, POW i Wojsku Polskim. Do Lublina i na Lubelszczyznę powrócił w latach 30. z szeregiem inicjatyw w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego. Tak niewiele dzieliło nasz region od przemiany w gospodarczą potęgę.

ORGANIZATORZY:

→ **NBP Oddział Okręgowy w Lublinie**

@ sekretariat.lublin@nbp.pl

→ **Zespół Szkół Budowlanych im. E. Kwiatkowskiego w Lublinie**

ul. Słowicza 3, 20-336 Lublin

@ www.zsb.lublin.pl

→ **Galeria Po 111 Schodach**→ **Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Lublinie**

ul. Bernardyńska 14a, 20-950 Lublin

@ sekretariat@mdk2.lublin.pl ▶ www.mdk2.lublin.pl

7–30 września

Pszczelarz-Europejczyk z Zemborzyc

wykład/prelekcje, gawęda/
opowieści, wystawy

W ramach tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa zostaną przygotowane wystawy i spotkania o życiu i działalności nestora pszczelarstwa – Stanisława Jasińskiego (1900–1984). W latach 1915–1919 uczęszczał on do gimnazjum im. St. Staszica w Lublinie, ostatnią klasę przerwała mu wojna z bolszewicką Rosją w 1920 r. i maturę uzyskał w roku 1922. Walczył w 1. Pułku Strzelców Konnych. Stanisław Jasiński całe życie poświęcił pszczelarstwu. Już przed II wojną światową, stosując metody marketingu i zarządzania pszczelarstwem, o pół wieku wyprzedzał swoją epokę. To

on w 1932 r. założył spółdzielnię branżową, która we wrześniu 1939 r. liczyła 11 500 członków i obejmowała swoim zasięgiem 3/4 terytorium II RP.

W 1975 r. Jasiński został zaproszony do wygłoszenia referatu podczas xxv Międzynarodowego Kongresu Apikultury w Grenoble. Kongres przyznał mu wówczas srebrny medal za całokształt osiągnięć w pszczelarstwie.

W ramach obchodów EDD odbędzie się także festyn dzielnicowy 654 *urodzin Zemborzyc*.

ORGANIZATORZY:

→ **Szkoła Podstawowa nr 39 im. Szarych Szeregów**

ul. Krężnicka 156, 20-518 Lublin

@ www.sp39.edupage.org

→ **Galeria Po 111 Schodach**

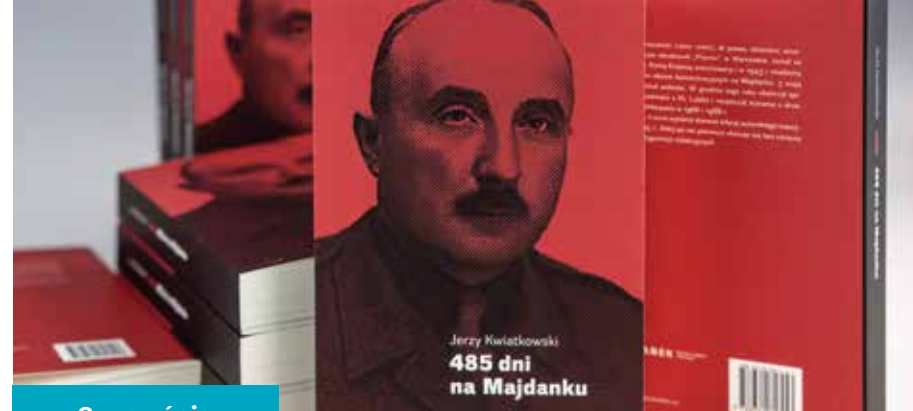
→ **Młodzieżowy Dom Kultury nr 2**

ul. Bernardyńska 14a, 20-950 Lublin

@ sekretariat@mdk2.lublin.pl ▶ www.mdk2.lublin.pl

→ **Filia 20 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie**

@ filia20@mbp.lublin.pl ▶ www.mbp.lublin.pl

8 września

Warsztaty Ruch oporu i konspiracja w opisach Jerzego Kwiatkowskiego

wykład/prelekcja, warsztaty,
zwiedzanie

11.00 prelekcja na temat życia i osoby Jerzego Kwiatkowskiego.

11.45 rozpoczęcie zwiedzania ekspozycji i warsztatów.

14.30 zakończenie warsztatów w Centrum Obsługi Zwiedzających PMM.

Jerzy Kwiatkowski, dr prawa, rotmistrz, wicedyrektor fabryki obrabiarek „Pionier” w Warszawie, został za współpracę z Armią Krajową aresztowany i w 1943 r. osadzony w niemieckim obozie koncentracyjnym na Majdanku. 3 maja 1945 r. odzyskał wolność. W grudniu tego roku ukończył spisywanie wspomnień z KL Lublin, które zatytułował *485 dni na Majdanku*. W 2018 r. Państwowe Muzeum na Majdanku wydało trzecią edycję maszynopisu Jerzego Kwiatkowskiego, która po raz pierwszy ukazała się bez cenzury i głębokich ingerencji redakcyjnych. Na podstawie tej książki Muzeum

organizuje otwarte warsztaty oraz grę terenową, aktywnie angażującą w odkrywanie historii Jerzego Kwiatkowskiego – „ogrodnika z III pola”.

Uczestnicy warsztatów będą mieli okazję zapoznać się ze sztuką obozową znajdującą się w zbiorach Muzeum na Majdanku. Poruszając się po byłym obozie w towarzystwie przewodnika muzealnego, poznają ogólne informacje dotyczące historii miejsca i zostaną wciągnięci w świat wspomnień Kwiatkowskiego. Uczestnicy za sprawą relacji Kwiatkowskiego będą odkrywać historie przedmiotów artystycznych powstałych w obozie i stanowiących przejaw działalności konspiracyjnej. Będzie to wyjątkowa okazja, by zobaczyć obiekty przechowywane na co dzień w muzealnych magazynach.

Obowiązuje wcześniejsza rezerwacja miejsc.

ORGANIZATOR:

→ **Państwowe Muzeum na Majdanku**

ul. Droga Męczenników Majdanka 67, 20-325 Lublin

@ a.mierzwa@majdanek.eu ▶ www.majdanek.eu

15 września

Gra terenowa Ruch oporu we wspomnieniach Jerzego Kwiątkowskiego

turniej, inscenizacja/pokaz,
konkurs

11.00 rozpoczęcie gry terenowej.

13.00 zakończenie, podsumowanie i rozdanie nagród.

Gra terenowa to popularna forma poznawania historii miejsc czy biografii osób. Ten sposób uczenia się o przeszłości będzie okazją do aktywnego eksplorowania dziejów niemieckiego obozu koncentracyjnego na Majdanku. Fabuła gry przygotowanej przez Muzeum oparta jest na wspomnieniach Jerzego Kwiątkowskiego *485 dni na*

Majdanku i ma przybliżyć istotne fakty, osoby i wydarzenia związane z funkcjonowaniem konspiracji obozowej. Uczestnicy, wyposażeni w materiały pomocnicze, będą mieli za zadanie m.in. napisać wiadomość o sytuacji w KL Lublin, która przeszłaby przez cenzurę kancelarii obozowej. Dla zwycięzców gry Muzeum przewidziało nagrody.

Obowiązuje wcześniejsza rezerwacja miejsc.

ORGANIZATOR:

→ Państwowe Muzeum na Majdanku

ul. Droga Męczenników Majdanka 67, 20-325 Lublin

@ a.mierzwa@majdanek.eu ▶ www.majdanek.eu

8-9, 15-16 września

zwiedzanie

Europejskie Dni Dziedzictwa w Muzeum Lubelskim

8 września / sobota

16 września / sobota

10.00–16.00 dzień bezpłatnego wstępu do Muzeum – Dworek Wincentego Pola.

15.00 Pałac Lubomirskich w Lublinie. Historia artystyczna i polityczna.

9 września / niedziela

10.00–16.00 dzień bezpłatnego wstępu do Muzeum Józefa Czechowicza.

15.00 Pałac Lubomirskich w Lublinie. Historia artystyczna i polityczna.

Podczas tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa zapraszamy do odwiedzania miejsc mniej oczywistych. Dwa wrześniowe weekendy staną się okazją do bliższego poznania oddziałów Muzeum Lubelskiego. Zapraszamy do Dworku Wincentego Pola, Muzeum Józefa Czechowicza, Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem”, Muzeum Historii Miasta oraz Pałacu Lubomirskich.

15 września / sobota

9.00–16.00 dzień bezpłatnego wstępu do Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem”.

16 września / niedziela

10.00–16.00 dzień bezpłatnego wstępu do Muzeum Historii Miasta Lublina.

ORGANIZATORZY:→ **Muzeum Lubelskie w Lublinie**

ul. Zamkowa 9, 20-117 Lublin

@jwozniak@muzeumlubelskie.pl ▶ www.muzeumlubelskie.pl

→ **Dworek Wincentego Pola**

ul. Kalinowszczyzna 13, 20-129 Lublin

@dworekpola@muzeumlubelskie.pl

→ **Muzeum Józefa Czechowicza**

ul. Złota 3, 20-112 Lublin

@czechowicz@muzeumlubelskie.pl

→ **Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem”**

ul. Uniwersytecka 1, 20-029 Lublin

@zegar@muzeumlubelskie.pl

→ **Muzeum Historii Miasta Lublina**

pl. Łokietka 3, 20-109 Lublin

@bramkrakowska@muzeumlubelskie.pl

Plac Litewski 3, 20-400 Lublin

8–16 września

Europejskie Dni Dziedzictwa w filii nr 28 MBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie

wystawa, zajęcia edukacyjne

8–16 września / sobota–niedziela

10.00–16.00/18.00 wystawy *Drogi do niepodległości i 100 lat odzyskania niepodległości.*

Drogi do niepodległości to wystawa prezentująca książki o tematyce niepodległościowej z literatury pięknej, literatury popularno-naukowej oraz albumów malarstwa, znajdujących się w zbiorach biblioteki.

100 lat odzyskania niepodległości to wystawa prac plastycznych wykonanych przez uczniów klas IV–VII ze Szkoły Podstawowej nr 22 pod kierunkiem Marzeny Żywickiej oraz ekspozycja pamiątek związanych z historią walk o niepodległość Polski tj. fotografii, medali, kartek pocztowych,

dokumentów, plakatów, banknotów oraz innych pamiątek rodzinnych przyniesionych przez czytelników i pracowników biblioteki.

14 września / piątek

12.00 lekcja biblioteczna dla najmłodszych.

Nasza niepodległa to lekcja biblioteczna dla klasy pierwszej ze Szkoły Podstawowej nr 22. Jej celem będzie zobrazowanie najmłodszym dróg odzyskania niepodległości w prosty i przystępny sposób. Pokazane zostanie jak przebiegał proces rozbiórów Polski, jak Polacy walczyli o wolność 100 lat temu, kto im przewodził, od kiedy hymn jest hymnem państwowym.

ORGANIZATOR:→ **Filia nr 28 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie**

ul. Nadbystrzycka 85, 20-501 Lublin

@filiaz28@mbp.lublin.pl ▶ www.mbp.lublin.pl

16 września

Spotkania w synagodze Chewra Nosim – wykład inauguracyjny

wykład/prelekcje,
seminarium/sesja naukowa,
zwiedzanie

17.00–18.00 Stowarzyszenie „Studnia Pamięci” zaprasza na **wykład inauguracyjny Spotkania w Synagodze Chewra Nosim**. Spotkania w Synagodze Chewra Nosim to cykl otwartych prezentacji, wykładów i wydarzeń artystycznych wokół szeroko pojętej kultury żydowskiej oraz udziału społeczności żydowskiej w kształtowaniu historii i kultury Polski, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnej, lubelskiej perspektywy. Wszystkie spotkania odbywać się będą w autentycznym, historycznym budynku jedynej zachowanej przedwojennej lubelskiej synagogi – bożnicy Chewra Nosim. Miejsce to na co dzień jest trudno dostępne, a większe grupy rzadko mają okazję je odwiedzić. Spotkania realizowane są we współpracy z Oddziałem Lubelskim Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce.

Podczas wykładu inauguracyjnego zaprezentowana zostanie niezwykła przestrzeń synagogi oraz przedstawiony temat *Święta żydowskie oraz tradycje związane z cyklem życia w judaizmie*, będący wprowadzeniem w tematykę judaizmu, tradycji i obrzędów żydowskich. Prezentacja odbędzie się w połowie września, w środku najdłuższego okresu świątecznego w kalendarzu żydowskim – przedstawione zostaną tradycje i znaczenie takich świąt, jak Rosz Haszana (w 2018 r. wypadające 9 i 10 września) oraz Jom Kipur (przypadające na 18 i 19 września 2018 r.). Słuchacze dowiedzą się także, jak wygląda dorastanie w religijnej rodzinie oraz jakie obrzędy związane są z wydarzeniami takimi jak ślub czy pogrzeb.

Wydarzenie odbędzie się w Synagodze Chewra Nosim, ul. Lubartowska 10, 20-400 Lublin.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie „Studnia Pamięci”
ul. Weteranów 6/3, 20-038 Lublin
→ www.studniapamieci.blox.pl

9 września

Oprowadzanie po Centrum Spotkania Kultur w Lublinie i spotkanie z pszczelarzem

Spotkanie, zwiedzanie

11.00–12.00 oprowadzanie architektoniczne po budynku Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

12.00–13.00 spotkanie z pszczelarzem w Miejskiej Pasiece Artystycznej na dachu Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

Majestatyczny i modernistyczny budynek Centrum Spotkania Kultur w Lublinie jest symbolem przemian ustrojowych Europy Środkowo-Wschodniej, co znalazło odbicie w jego architekturze. *CSK jest miejscem kulturotwórczym, a także miejscem spędzania czasu wolnego w kawiarniach czy na oszklonym dachu pokrytym roślinnością i drzewami, gdzie realizowane są projekty z dziedziny ekologii.*

Po wielu staraniach, dzięki przychylności radnych i Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin, w CSK możemy podziwiać pasiekę i wspólnie z mieszkańcami Lublina tworzyć ekologiczny program aktywizujący dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wpisujemy się tym samym w wielowiekową tradycję pszczelarstwa na Lubelszczyźnie. Projekt pasieki na CSK to progresywne przedsięwzięcie o charakterze edukacyjnym, popularyzatorskim, ekologicznym, skierowane do bardzo szerokiego grona odbiorców.

Obowiązuje wcześniejsza rezerwacja miejsc.

ORGANIZATOR:

→ Centrum Spotkania Kultur w Lublinie
Plac Teatralny 1, 20-029 Lublin
@ agnieszka.golos@spotkaniakultur.com → www.spotkaniakultur.com

16 września

Niepodległa wśród pól – Europejskie Dni Dziedzictwa w gminie Niedzwica Duża

spotkanie, festyn/biesiada,
gra miejska/terenowa

14.00 otwarcie pikniku ludowego *Święto piezzonego ziemniaka*. W ramach pikniku: bezpłatne zwiedzanie skansenu, występy lokalnych zespołów ludowych, poczęstunek (tradycyjne potrawy z ziemniaków), pokaz gry na suce biłgorajskiej, pokaz parowania ziemniaków, finał Rowerowej Gry Terenowej, ludowa zabawa taneczna.

15.00 rozpoczęcie Rowerowej Gry Terenowej *Gmina w literze i eterze*.

20.00 zakończenie pikniku.

Niepodległa wśród pól – Europejskie Dni Dziedzictwa w gminie Niedzwica Duża to wydarzenie nawiązujące do lokalnej tradycji i historii, przede wszystkim

na płaszczyźnie życia codziennego mieszkańców gminy po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. W ramach tego wydarzenia odbędzie się *Święto piezzonego ziemniaka* – piknik ludowy w Skansenie Maszyn i Urzędzeń Rolniczych w Niedzwicy Kościelnej, którego głównym organizatorem jest Fundacja Ocalić od Zapomnienia. Uczestnicy pikniku będą mieli okazję bezpłatnie zwiedzić skansen i wysłuchać opowieści o życiu codziennym mieszkańców gminy, zwłaszcza Niedzwicy Kościelnej, po odzyskaniu niepodległości – w skansenie znajduje się wiele przedmiotów codziennego użytku i innych eksponatów z okresu międzywojennego, kiedy to Niedzwica

Kościelna przeżywała prawdziwy rozkwit. Uczestnicy pikniku skosztują tradycyjnych potraw z ziemniaków oraz wysłuchają lokalnych zespołów ludowych, które zaakcentują rocznicę odzyskania niepodległości, włączając do repertuaru popularne pieśni rekruckie i żołnierskie. Na scenie zaprezentują się muzycy ludowi grający na suce biłgorajskiej. Podczas pikniku odbędzie się także pokaz parowania ziemniaków, a o godz. 15.00 rozpocznie się Rowerowa Gra Terenowa, przygotowana przez młodzież w ramach projektu Gmina w literaturze i eterze. Trasa gry poprowadzi

uczestników przez najciekawsze zakątki gminy Niedzwica Duża, a zadania (quizy, rebusy) czekające na nich po drodze dotyczyć będą lokalnych wydarzeń i postaci związanych z historią gminy, w tym z odzyskaniem i umacnianiem niepodległości. W grze będzie można wziąć udział w grupie lub w pojedynkę. Szczegółowe informacje (w tym mapka trasy, miejsce startu i mety) podane zostaną na stronie www.goksir.niedzwicaduza.pl. Nagrody dla zwycięzców gry zostaną wręczone na scenie podczas pikniku.

ORGANIZATORZY:

→ **Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Niedzwicy Dużej**

ul. Lubelska 10, 20-220 Niedzwica Duża

@ gokniedzwica@gmail.com ▶ www.goksir.niedzwicaduza.pl

→ **Fundacja Ocalić od Zapomnienia**

@ funfacjaocalicodzapomnienia@wp.pl

8–16 września

Wolność w niewoli. Stulecie piłki ręcznej w Polsce

spotkanie, opowieść/gawęda, turniej

8 września / sobota

Spotkania inauguracyjne wydarzenie, podczas którego nastąpi dobór uczniów do zespołów zadaniowych.

14–15 września / piątek-sobota

Prezentacja projektu Wolność w niewoli. Stulecie piłki ręcznej w Polsce oraz turniej i mecz piłki ręcznej.

Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Franciszka Dionizego Książnika w Puławach od 2015 roku jest ośrodkiem szkolenia w piłce ręcznej w ramach projektu *Narodowy program piłki ręcznej (OSPR)*. Hasło 26. edycji EDD *Niepodległa dla wszystkich* pozwala spojrzeć na dziedzictwo kulturowe również przez pryzmat sportu i przypomnienie

początków piłki ręcznej w Polsce sięgających 1918 roku. Historia tej dyscypliny sportu zaczęła się w obozie dla internowanych żołnierzy Legionów Polskich w Szczypiornie. Skrajnie trudne warunki, w jakich przebywali jeńcy, nie tylko nie złamały hartu ducha, ale zmobilizowały siły uwięzionych, a wojskowa dyscyplina i sport pozwoliły im przetrwać najgorsze chwile. W tym czasie rozegrano pierwsze mecze jednej z najpopularniejszych dzisiaj gier zespołowych. Uczniowie szkoły zbiorą informacje nt. szczypiorniaka, przygotują część artystyczną oraz dekoracje, a trenerzy zorganizują turniej i mecz. Podsumowanie wszystkich działań będzie okazją do dzielenia się wiedzą o przeszłości, ciekawymi historiami i wspomnieniami oraz spotkania sportowców, uczniów, pracowników szkoły i gości.

ORGANIZATOR:

→ Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Franciszka Dionizego Książnika w Puławach
ul. Wróblewskiego 11, 24-100 Puławy
@ www.zsonr2.pl

13–14 września / cz-pt

Puławskie drogi ku niepodległości. Europejskie Dni Dziedzictwa 2018

wykład/prelekcja, publikacja, gawęda/opowieść, projekcja/prezentacja, wystawa, spotkanie, rzemiosło, zwiedzanie, konkurs, wycieczka/spacer

13–14 września / czwartek-piątek

9.00–12.00 Puławskie drogi ku niepodległości. W programie dnia:

a) sesja naukowa poświęcona tematowi przewodniemu EDD 2018 „Niepodległa dla wszystkich”:

- wykład pracownika Pracowni Dokumentacji Dziejów Puław i Ziemi Puławskiej *Puławskie drogi ku niepodległej*,
- polski hymn – geneza, tradycja, treść i wspólne śpiewanie,
- pomniki przyrody Puław i okolic,
- symbole narodowe w polskiej tradycji,
- księżna Izabella Czartoryska jako strażniczka narodowych pamiątek,

- podsumowanie szkolnej sondy *Czym jest dla mnie Polska i patriotyzm?* – prezentacja,
- b) spotkanie przy „Pomniku Katyńskim” i złożenie kwiatów,
- c) występ zespołu folklorystycznego „Żyrzynieńki” pt. *Piękna nasza niepodległa*:
- piosenki ludowe związane z tematem ojczyzny i walk o niepodległość,
- gwarowe opowieści o patriotycznych tradycjach okolic Puław,
- ludowe opowieści inspirowane tematem przewodnim EDD,
- prezentacja wytworów sztuki ludowej,
- degustacja regionalnych wyrobów kulinarnych,

- warsztaty i pokaz rzemiosła ludowego (np. przędzenie na kołowrotku, obróbka lnu).

Po zakończonym występie artystki ludowe zaproszą widzów do wspólnego śpiewania piosenek o tematyce patriotycznej.

Tegoroczne obchody EDD w ZSO nr 1 im. KEN w Puławach pozwolą ukazać **Puławskie drogi ku niepodległości** poprzez zachowane dziedzictwo materialne – niemych świadków historii oraz niematerialne – obecne w świadomości zbiorowej i jednostkowej poprzez zaangażowanie społeczności i wielu zarówno wybitnych postaci, jak i zwykłych Polaków.

EDD rozpoczną się od prelekcji historycznej badacza dziejów Puław i Ziemi Puławskiej dotyczącej roli Puław w dziele odzyskania niepodległości oraz sesji naukowej, w trakcie której uczniowie zaprezentują materiały z dziedziny literatury, historii, geografii i przyrody. Potwierdzeniem doniosłości tegorocznych obchodów będzie spotkanie społeczności szkolnej i złożenie kwiatów przy znajdującym się w pobliżu szkoły pomniku katyńskim. Koordynatorki szkolnego projektu zaplanowały przeprowadzenie konkursów: literackiego, plastycznego, fotograficznego, multimedialnego, „architektonicznego” oraz wiedzy adresowanych

do uczniów liceum, gimnazjum oraz szkoły podstawowej. W pierwszej, oficjalnej części EDD 2018 nastąpi uroczyste ogłoszenie wyników konkursów.

Powyższym działaniom będą towarzyszyły wystawy prac uczestników konkursów oraz publikacje na stronach internetowych szkoły i lokalnych portalach społecznościowych. Przewidziane zostały wycieczki, podczas których uczniowie odwiedzą Pracownię Dokumentacji Dziejów Puław oraz miejsca związane z prowadzonymi w Puławach i okolicach walkami o wolność naszego kraju, a w szczególności z I wojną światową i odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Atrakcją tegorocznych obchodów EDD będzie występ zespołu folklorystycznego „Żyrzynianki”, który m.in. zaprezentuje ludowe piosenki, opowieści i gawędy.

Na terenie szkoły zorganizowana zostanie „Szkolna strefa młodego Polaka”, gdzie będą realizowane niektóre z zaplanowanych działań, m.in. wspólne czytanie literatury (np. *Przedwiośnia* S. Żeromskiego). Trwałą pamiątką tegorocznych obchodów będzie założenie książki pamiątkowej, w której znajdą się wpisy wszystkich uczestników realizowanego w tutejszej placówce projektu.

ORGANIZATOR:

→ **Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Puławach**

ul. Kaniowczyków 32, 24-100 Puławy

@ zso1@um.pulawy.pl • www.ken.pulawy.pl

9–16 września

Europejskie Dni Dziedzictwa w Bibliotece Miejskiej w Puławach

zajęcia edukacyjne, spotkanie

11–12 września / wtorek–środa

10:00 Symbole narodowe, Biblioteka Miejska w Puławach (Oddział dla dzieci).

Oddział dla dzieci Biblioteki Miejskiej w Puławach zaprasza grupy przedszkolne na zajęcia edukacyjne na temat polskich symboli narodowych: hymnu, godła i flagi. Symbole pozwalają rozpoznać kraj wśród innych, podkreślają jego charakter, niezależność i dumę. Są związane z dziejami państwa i jego mieszkańców. Spotkanie ma na celu poznanie przez dzieci symboli narodowych, uwrażliwienie na ich znaczenie oraz rozbudzenie uczuć patriotycznych i narodowej dumy.

11–12 września / wtorek–środa

9.00 Kto ty jesteś?, Filia biblioteczna nr 5.

Filia nr 5 Biblioteki Miejskiej w Puławach przygotowała zajęcia zatytułowane *Kto ty jesteś?*, których celem jest zwiększenie świadomości uczestników dotyczącej symboli i miejsca, w którym żyjemy. Zajęcia skierowane są do grup przedszkolnych.

12 września / środa

9.00 Władysław Szczypa i jego droga do niepodległej, Filia biblioteczna nr 4.

Filia nr 4 Biblioteki Miejskiej w Puławach zaprasza uczniów klas szkoły podstawowej

na spotkanie z historykiem. Bohaterem spotkania będzie Władysław Szczypa, urodzony w Puławach uczestnik walk o niepodległość Polski. Jako żołnierz brał udział w I i II wojnie światowej oraz w wojnie polsko-bolszewickiej, w trakcie której dwukrotnie został ranny. W 1940 r. zginął w Charkowie zamordowany przez NKWD. O bohaterze opowie historyk Zbigniew Kiełb, badacz dziejów Puław i ziemi puławskiej, pomysłodawca i współorganizator wielu wystaw historycznych.

10.00 Warszawa zawsze niezwykczona, Filia biblioteczna nr 7.

W Filii nr 7 Biblioteki Miejskiej w Puławach uczniowie młodszych klas szkoły podstawowej poznają legendy, historię oraz zabawy Warszawy, stolicy Polski, oraz wykonują prace plastyczne.

13 września / czwartek

17.00 „Zapomniany” kaniowczyk ppłk Stanisław Magnuszewski (1888–1968), Biblioteka Miejska w Puławach.

„Zapomniany” kaniowczyk... to biografia Stanisława Magnuszewskiego, podpułkownika saperów Wojska Polskiego. W 1922 r. udekorowany Krzyżem Srebrnym Orderu Wojskowego Virtuti Militari przez marszałka Józefa Piłsudskiego, w latach 1926–1930 był dowódcą stacjonującego w Puławach 2. Pułku Saperów Kaniowskich. O bohaterze opowie historyk

Zbigniew Kiełb, badacz dziejów Puław i ziemi puławskiej, pomysłodawca i współorganizator wielu wystaw historycznych.

13–14 września / czwartek–piątek

10.00 Mały patriota, Filia biblioteczna nr 2.

Filia nr 2 Biblioteki Miejskiej w Puławach zaprasza przedszkolaków na zajęcia edukacyjne, które mają na celu rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością narodową, rozbudzenie szacunku wobec dorobku minionych pokoleń, kształtowanie więzi z krajem i regionem. W spotkaniu będzie wykorzystana gra edukacyjna *Polak mały* oraz albumy dotyczące Puław.

14 września / czwartek

10.00 Wolność – co to jest?, Filia biblioteczna nr 3.

Filia nr 3 Biblioteki Miejskiej w Puławach zaprasza grupy przedszkolaków na zajęcia edukacyjne zatytułowane *Wolność – co to jest?*

Wolność to jest coś takiego, że można robić wszystko – uważa Piotruś – po prostu wszystko, ale tak, by nie robić krzywdy innym. Wolność to także prawa obywatelskie, takie jak wolność osobista, wolność słowa, wyznania, sumienia, zgromadzeń. *Dla mnie wolność to swoboda działania, prawo do wyboru własnej drogi życiowej, własnego celu w życiu.*

ROMANÓW

8 września

Miłość dobra ogólnego była mi najwyższym celem

wystawa, wykład/prelekcja, koncert

16.00 rozpoczęcie obchodów EDD 2018

Program tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa w Romanowie rozpoczniemy od prezentacji wierszy patriotycznych z XIX w. autorstwa m.in. Józefa Ignacego Kraszewskiego, Cypriana Kamila Norwida, Marii Konopnickiej i Władysława Bełzy. Następnie, przy udziale gości, przeczytamy wybrane fragmenty wspomnień Józefa Ignacego Kraszewskiego dotyczące jego pobytów w więzieniu w Wilnie (1831–1832) i Magdeburgu (1884–1885) oraz fragmenty twórczości związane z powstaniem styczniowym. Kolejnym punktem będzie wernisaż wystawy czasowej pt. *Józef Ignacy*

Kraszewski a Sprawa Polska, na której pokazane zostaną ślady działalności patriotycznej pisarza związanej z powstaniem listopadowym i styczniowym, a także z pracą na rzecz wywiadu francuskiego. Przybliżymy również jego sylwetkę jako duchowego przywódcy narodu. Po wernisażu dr Szczepan Kalinowski wygłosi prelekcję zatytułowaną *Zapomniana bitwa nad Bugiem z 1920 roku*, poświęconą historii mało znanej bitwy, która powstrzymała natarcie Armii Czerwonej i pozwoliła na przeprowadzenie kontruderzenia znad Wieprza na tyły bolszewickiego wojska.

ORGANIZATOR:

→ Biblioteka Miejska w Puławach

ul. Głęboka 7A, 24-100 Puławy

▲ www.biblioteka.pulawy.pl

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie

Romanów 25, 21-518 Sosnówka

@ muzeum_kraszewskiego@op.pl ▲ www.muzeumkraszewskiego.pl

ROKITNO

15–16 września

Niepodległa – 100 lat

spotkanie, rzemiosło,
warsztaty, zwiedzanie,
wycieczka/spacer

15 września / sobota

8.00–16.00 w programie dnia m.in. rajd rowerowy, sprzątanie cmentarza, ognisko.

16 września / niedziela

8.00–13.00 uroczysta akademia, otwarcie wystawy zdjęć z organizowanego rajdu rowerowego, **prezentacja albumów, występ zespołu, poczęstunek.**

Z okazji obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa w Rokitnie zaplanowano wiele wydarzeń, m.in. rajd rowerowy do Pratulina, Miejsca Męczenników Pratulińskich rozstrzelanych podczas powstania styczniowego przez Rosjan czy sprzątanie cmentarza. W programie także spotkanie zapoznające gości z pracą pszczelarza

Jana Mikołajczuka z miejscowości Łęgi. W Szkole Podstawowej w Rokitnie odbędzie się uroczysta akademia pt. *Krótką historią odzyskania przez Polskę niepodległości*, wystawa zdjęć z rajdu rowerowego do Pratulina oraz prezentacja albumów – prac wykonanych przez młodzież mieszkającą w Pratulinie i Zaczopkach przedstawiających rysy ich przodków, którzy zginęli w Pratulinie, rozstrzelani przez Rosjan. Nie zabraknie występów lokalnych zespołów, m.in. „Podlasianek”, oraz warsztatów rękodzieła, które poprowadzi Jadwiga Dawidziuk – opiekunka zespołu ludowego i lokalna poetka; obchody EDD będą okazją do zaprezentowania jej bogatej twórczości poetyckiej. Wydarzenie zwieńczy poczęstunek w postaci tradycyjnych, lokalnych smakołyków.

ORGANIZATOR:

→ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rokitnie z Oddziałami Gimnazjalnymi

Rokitno 57a, 21-504 Rokitno

@ www.zsrokitno.pl

STEFANKOWICE

9 września

Piknik Historyczny Stefankowice 2018

uroczystość religijna, festyn/
biesiada, turniej, inscenizacje/
pokaz, zwiedzanie

10.00–18.00 Piknik Historyczny połączony z obchodami 98. rocznicy bitwy pod Stefankowicami, którą stoczył 15. Pułk Piechoty „Wilków” z kawalerią Budionnego podczas wojny polsko-bolszewickiej. Główne elementy tegorocznych obchodów to złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową, msza święta w intencji obrońców ojczyzny, posadzenie dębów pamięci poświęconych 6 artylerzystom z 9. Pułku Artylerii Polowej odznaczonych Orderem Virtuti Militari za bitwę pod Stefankowicami oraz widowisko historyczne *Trzy krzyże* nawiązujące tematycznie do wydarzeń z lat 1914, 1915 i 1920 na terenie Stefankowic i okolicznych wsi. Uroczystość zakończy koncert piosenek legionowych.

Piknik Historyczny odbywa się w drugą niedzielę września już od 2010 r., w parku

podworskim Jest na nim miejsce na plac zabaw dla dzieci, stoisko z pamiątkami oferowanymi przez działającą we wsi wioskę tematyczną „Einstein na łące”, tradycyjną grochówkę dla wszystkich. Równoległe do pikniku na turystów czekają dodatkowe atrakcje: w centrum wsi, obok szkoły, znajduje się miniskansen „Stare Stefankowice”, przedstawiający wieś z przełomu XIX i XX w. Można tu zobaczyć zarówno ubogą zagrodę wiejską, jak i zabudowania bogatego gospodarza z tamtych lat, zabudowania dworskie, szkołę oraz tak charakterystyczne budynki, jak kuźnia, browar czy gorzelnia. Całość, uzupełniona rzeźbami ludzi i zwierząt, pokazuje życie i zwyczaje dawnych mieszkańców.

Miniskansen będzie dostępny bezpłatnie w godz. 10.00–18.00.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie „Sosenka”

Stefankowice 26, 22-500 Hrubieszów

8-30 września

Zamojskie sylwetki Niepodległej 1918

wystawa

Zamojskie sylwetki Niepodległej 1918 to wystawa ze zbiorów Książnicy Zamojskiej. W czasie miesięcznej ekspozycji zwiedzający będą mogli poznać wybitne postaci, które 100 lat temu tworzyły historię niepodległego Zamościa.

Celem przedsięwzięcia jest wyeksponowanie sylwetek wybitnych zamościan, którzy swoją postawą, pracą, patriotyzmem i zdolnościami przyczynili się do odbudowania niepodległej ojczyzny po 123 latach niewoli. Są wśród nich działaczkę oświatową i społeczną, filantropkę, pedagodzy, nauczyciele,

żołnierze, lekarze, duchowni, bibliofile, ziemianie, politycy i dyplomaci. Dzięki ich zaangażowaniu i bezinteresowności możliwe stało się podniesienie Polski z niebytu państwowego, szerzenie wiedzy, oświaty i nauki oraz kreowanie postaw patriotycznych. Wśród eksponatów, które znajdą się na wystawie będą książki, czasopisma, artykuły, fotografie, pocztówki i inne dokumenty.

Wystawę można oglądać w godzinach pracy biblioteki.

ORGANIZATOR:

→ Książnica Zamojska im. S.K. Zamoyskiego

ul. Kamienna 20, 22-400 Zamość

@ info@biblioteka.zamosc.pl ▶ www.biblioteka.zamosc.pl

Pokłady możliwości

Dzięki wiedzy i doświadczeniu naszych pracowników wydobywamy i przetwarzamy cenne zasoby ziemi, umożliwiając rozwój nowoczesnego świata.

KOORDYNATOR WOJEWÓDZKI:

→ Muzeum Wsi Lubelskiej
al. Warszawska 96, 20-824 Lublin
Agata Kozak, Dagmara Karpińska
www.skansen.lublin.pl
edd@skansen.lublin.pl

OPRACOWANIE:

→ Agata Kozak, Dagmara Karpińska

TEKSTY:

→ przygotowane przez organizatorów wydarzeń

FOTOGRAFIE:

→ ze zbiorów organizatorów wydarzeń

PROJEKT IDENTYFIKACJI WIZUALNEJ EDD:

→ Zofia Oslislo-Piekarska, Waldemar Węgrzyn / Printscreens

SKŁAD I ŁAMANIE:

→ Katarzyna Wolny

Druk:

→ Drukarnia KOLUMB

© wszelkie prawa zastrzeżone, Muzeum Wsi Lubelskiej

ISBN 978-83-66160-04-0

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programach!
Dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017–2021.

Lublin 2018

niepodległa

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

niepodległa

2018
EUROPEJSKI ROK
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO
#EuropeForCulture

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

